

1.7 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Kokkolan kaupunginvaltuusto on hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet kokouksessa 15.6.2020 § 46 ja kaupunginhallitus on hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet kokouksessa 22.6.2020 § 313. Perusteissa on määritelty Kokkolan kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteet, tarkoitus, tehtävät ja vastuut. Ohjeessa on määritelty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan välineet ja keinot, kohteet ja osa-alueet sekä toteuttaminen ja raportointi.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungille ja kaupunkikonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan ja sen toiminta on tuloksellista. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kaupunkiorganisaation johtamis- ja hallintojärjestelmää, päätöksentekoa sekä strategista ja operatiivista toiminnan ja talouden suunnittelua ja seurantaa, poikkeamiin reagointia ja suoriutumisen arviointia.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä kunnan ja kuntakonsernin toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja resurssit turvataan.

Operatiivinen vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja järjestämisestä on kaupunginhallituksella ja kaupunginjohtajalla, jotka valvovat ja arvioivat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaista järjestämistä, riittävyyttä ja tehokkuutta. Lautaja johtokunnat vastaavat omalla tehtävä- ja toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä merkittävimpien riskien raportoinnista kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Johtavien viranhaltijoiden ja esimiesten tehtävänä on toimeenpanna sisäisen valvonta ja riskienhallinta vastuualueellaan ja raportoida niistä hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti tuloksellisuudesta valvonnasta vastuussa olevalle toimielimelle. Henkilöstön velvollisuutena on toimia tavoitteiden ja annettujen ohjeiden mukaisesti ja kehittää ammatillista osaamistaan sekä raportoida havaitsemistaan epäkohdista esimiehilleen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisuutta seurataan talousarviovuoden aikana osavuosisikatsauksissa. Hallitus antaa toimintakertomuksessa arvion merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimenpiteistä havaittujen puutteiden korjaamiseksi sekä konsernivalvonnasta.

Palvelukokonaisuudet, liikelaitokset ja tytäryhteisöt raportoivat merkittävistä riskeistään ja riskien hallinnan kehittämisestä osana talouden ja toiminnan raportointia. Palvelukokonaisuuksien, liikelaitosten ja tytäryhteisöjen toiminnasta tuotettu raportointi palvelee siten sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa.

Kaupunginjohtajan nimeämä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjausryhmä arvioi ja kehittää kaupunkikonsernin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjausryhmä kokoaa palvelukokonaisuuksien, liikelaitosten ja tytäryhteisöiden raportoimista riskitiedoista yhteenvetoja, joiden avulla kaupunkikonsernin johto saa tietoa eri palvelukokonaisuuksien, liikelaitosten ja tytäryhteisöjen merkittävimmistä riskeistä ja riskienhallinnan tasosta.

Arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytilasta ja kehittämistarpeista

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjausryhmä arvioi kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tasoa ja kehittämistarpeita. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjausryhmä kokoontui vuonna 2023 yhteensä seitsemän kertaa.

Vuoden 2023 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjausryhmä on aloittanut sisäisen

valvonnan ja riskienhallinnan prosessien kehittämisen ja päättänyt ottaa käyttöön prosessien rakentamisen tueksi yleisesti tunnetun COSO-mallin. Tämän lisäksi ohjausryhmä kartoitti vaihtoehtoisia riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan työkaluja käytössä olleen TargetorPro -työkalun tilalle. Kartoituksen seurauksena ohjausryhmä päätti valita uudeksi riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan työkaluksi Graniten tarjoaman kokonaisuuden. Työkalun käyttöönotto aloitettiin tammikuussa 2024.

Kokkolan Veden osalta sisäistä valvontaa tehostettiin vuoden 2022 aikana syksyllä 2021 havaittujen puutteiden johdosta ja kaupungin johdon ja vesilaitosjohtokunnan määrittelemät kehittämistoimenpiteet suoritettiin aikataulun mukaisesti. Johtokunta päätti 27.6.2022 § 78 tutkintapyyntöä tekemisestä poliisille koskien KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy:n antamassa tilintarkastuksen väliraportissa havaittuja epäselvyyksiä. Kokkolan Veden kolmea entistä työntekijää koskeva esitutkinta on päättynyt ja asia on siirtynyt syyteharkintaan. Johtokunnan hyväksymät ja päivittämät toimintaperiaatteet sisäistä valvontaa koskien on esitetty tarkemmin Kokkolan veden tilinpäätöksen toimintakertomuksessa.

Kokkolan kaupungin sisäinen valvonta toteutuu muun muassa selkeinä tehtävien, toimivalan ja vastuiden jakoina, valvonta- ja raportointivelvoitteina, riskien hallintana, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena sekä sopimusten hallintana. Sisäisen valvonnan nykytilan selvittämiseksi ohjausryhmä päätti toteuttaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kartoituskyselyn, jonka perusteella mahdollisiin ongelmakohtiin sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa pystytään reagoimaan. Kysely toteutettiin Webropol -kyselyllä tammikuussa 2024. Kysely rakennettiin COSO-malliin pohjautuen.

Tavoitteet

Sisäinen valvonta lähtee liikkeelle tavoitteiden määrittelemisestä. Kaupunkiorganisaation tavoitteet muodostuvat strategian pohjalta ja yksiköille asetettavien tavoitteiden tulee olla sellaisia, jotka tukevat strategiaa. Tavoitteiden ja niiden toteutumisen seurannan tulee olla

systemaattista ja talousarvion olla mitoitettu suhteessa tavoitteisiin.

Kokkolan kaupunkistrategian tavoitteet määritellään strategiakaussittain ja niitä tarkastellaan talousarvion laadinnan yhteydessä. Kaupunkistrategian tavoitteiden toteutumista seurataan osavuositarkastusten, tilinpäätöksen ja henkilöstöraportin yhteydessä. Lisäksi palvelukokonaisuuksille, liikelaitokselle ja tytäryhteisöille asetetaan talousarviovuosittain yleiset tavoitteet, joiden toteutumista seurataan tilinpäätösten yhteydessä. Raportoinnin yhteydessä ilmenneisiin poikkeamiin pyritään reagoimaan mahdollisuuksien mukaisesti.

Kaupunkiorganisaatiossa yksiköille asetetut tavoitteet tukevat pääasiassa kaupungin strategiaa. Toisinaan haasteelliseksi koettiin strategian ylätavoitteiden linkittäminen yksikön perustehtävään. Talousarvio pyritään mitoittamaan suhteessa tavoitteisiin, mutta taloudellisesti vaikeina aikoina talousarvion mitoittaminen on haastavaa ja kompromisseja joudutaan tekemään.

Ohjausympäristö

Ohjausympäristö tarkoittaa organisaatiossa vallitsevaa johtamisjärjestelmää, -tapaa ja organisaatiokulttuuria. Toimivassa ohjausympäristössä organisaatio osoittaa, että se on sitoutunut rehellisyyteen, oikeudenmukaisuuteen ja eettisiin arvioihin. Organisaatiossa on sellaiset rakenteet, raportointisuhteet sekä toimivaltuudet ja vastuut, jotka tukevat tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi organisaatio on sitoutunut ammattitaitoisen henkilöstön palkkaamiseen, kehittämiseen ja säilyttämiseen sekä huolehtii, että henkilöstö toteuttaa sisäisen valvonnan vastuitaan tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kokkolan kaupungin hallinto- ja johtamistapa perustuu kunnallis- ja hallintolainsäädännön sekä muiden säännösten lisäksi kaupungin toimintaa ohjaaviin periaatteisiin, sääntöihin ja ohjeistuksiin. Kokkolan kaupungin toimintaa ohjaavat arvot on määritelty strategian laadinnan yhteydessä.

Hallintosäätö on keskeinen kaupungin hallintoa ja toimintaa ohjaava asiakirja, jonka

kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 25.9.2023 § 98. Hallintosääntö määrittää, miten hallinto ja toiminta järjestetään, miten päätöksenteossa menetellään ja kuinka valtuusto toimii. Hallintosäännössä on määritelty muun muassa raportointisuhteet sekä toimivaltuudet ja vastuut.

Hallintosäännön lisäksi Kokkolan kaupungilla on toimintasääntöjä, joissa määritellään hallintosääntöä yksityiskohtaisemmin toimialan organisaatio, tehtävät ja toimivallat. Omistajapolitiittiset linjaukset, konserniohje ja hyvä hallintotapa ohjaavat kaupunkikonsernin johtamista, ohjaamista ja valvomista. Henkilöstöohjelma määrittelee henkilöstöjohtamisen tavoitteet, painopisteet ja toimenpiteet. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje määrittelee sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan välineet ja keinot.

Kokkolan kaupungin ohjausympäristön koetaan olevan pääosin kunnossa. Arvot ja toimintaperiaatteet on määritelty, mutta jalkauttaminen yksikkötasolle asti suuressa organisaatiossa koettiin välillä haasteelliseksi. Kehittämiskohteena on myös tunnistettu toimintaa ohjaavien sääntöjen, määräyksien, ohjeiden ja päätösten saattaminen henkilöstön tietoon.

Suurimmat puutteet ohjausympäristössä liittyvät henkilöstön palkkaamiseen, kehittämiseen ja säilyttämiseen. Näihin liittyvien ohjeistusten käyttöönoton koettiin olevan vielä vaiheessa. Kyselyssä nousi esille erityisesti myös se, että kaikilla yksiköillä ei ole käytössään tavoitteiden saavuttamisen edellyttämää määrää riittävän osaavaa henkilöstä. Osaavan henkilöstön saatavuus onkin tunnistettu yhdeksi keskeiseksi kaupunkitasoiseksi riskiksi.

Riskien arviointi

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelytapoja, joiden avulla tunnistetaan ja kuvataan kaupungin ja kaupunkikonsernin toimintaan liittyviä riskejä, arvioidaan riskien merkittävyyttä ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja raportoimiseksi. Riskienhallintaa tulee tehdä kaikilla organisaation tasoilla ja sen tulee sisältää

myös väärinkäytösten mahdollisuuden arviointi sekä toimintaympäristön muutosten tunnistaminen ja arviointi.

Kaupunginhallituksen alaisten toimielimet ja konserniyhteisöt analysoivat talousarvion laadinnan yhteydessä toimintaympäristön muutoksia, tunnistavat tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioivat niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laativat tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi. Merkittävistä riskeistä ja riskien hallinnan kehittämisestä raportoidaan osana toiminnan ja talouden seuranta ja raportointia.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjausryhmä kokoaa palvelukokonaisuuksien, liikelaitosten ja tytäryhteisöiden raportoimista riskitiedoista yhteenvetoja, joiden avulla kaupunkikonsernin johto saa tietoa kaupunkiorganisaation merkittävimmistä riskeistä ja riskienhallinnan tasosta. Kaupunginhallitus kokoaa koko kaupunkikonsernia koskevan riskianalyysin ja menettelytavat merkittävimpien riskien hallitsemiseksi.

Kartoituskyselyssä riskien arviointi -osio koettiin eniten puutteelliseksi. Kehitystarpeet riskienhallintaprosessissa on tunnistettu jo aikaisemmin ja ohjausryhmä on päättänyt aloittaa toimet sen kehittämiseksi. Erityisesti riskien järjestelmällinen tunnistaminen ja dokumentointi koettiin puuttuvan. Myös riskien merkityksen arviointi, hallintamenettelyjen määrittely ja riskienhallinnan raportointi oli puutteellista.

Vuonna 2023 päätettiin ottaa käyttöön Graniten riskienhallinnan työkalu riskienhallintaprosessin tueksi. Tämän lisäksi päätettiin laatia vastuualuekohtaiset riskienhallinnan toimintasuunnitelmat, joissa määritetään vastuualueiden toimintaympäristöt sekä laaditaan suunnitelma, miten vastuualue alkaa toteuttamaan riskienhallintaa omalla tulosalueellaan. Riskienhallinnan toimintasuunnitelmat laaditaan helmikuun 2024 aikana. Lisäksi vastuualueilla järjestetään riskienhallinnan työpajat, jotka auttavat riskienhallintaprosessin käynnistämisessä. Graniten käyttöönotto tapahtuu kevään 2024 aikana.

Valvontatoimenpiteet

Valvontatoimenpiteet ovat organisaation toimintatapoja ja -periaatteita, joiden avulla varmistetaan, että organisaatio toimii asetettujen tavoitteiden mukaisesti ja että lakeja, toimintaa ohjaavia periaatteita, sääntöjä, ohjeistuksia ja arvoja noudatetaan. Sisäinen valvonta on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista, joka toimiessaan ehkäisee ja paljastaa väärinkäytöksiä.

Kaupunkiorganisaation valvonta- ja varmistustoimenpiteet sisältyvät pääasiassa organisaation päivittäisiin toimintaprosesseihin. Valvonta- ja varmistustoimenpiteitä ovat muun muassa johdolle ja luottamuselimille laadittavat raportit, tavoitteiden ja talouden toteuman sekä poikkeamien seuranta, säädösten ja ohjeiden noudattamisen valvonta, hyväksymis- ja valtuutusmenettelyt, järjestelmien pääsynrajoitukset sekä fyysiset valvontatoimenpiteet. Sisäisen tarkastuksen velvollisuutena on arvioida sisäisen valvontajärjestelmän tarkoituksenmukaisuutta ja tuloksellisuutta ja pyrkiä siten edistämään organisaation tavoitteiden saavuttamista.

Valvonta- ja varmistustoimenpiteiden määrittämiseksi organisaation keskeiset toimintaprosessit tulisi olla tunnistettu ja kuvattu. Toimintaprosesseihin liittyvät riskit pitäisi olla niin ikään tunnistettu ja riskeille asetettu kontrollit. Kaupunkiorganisaation keskeiset prosessit on pääosin tunnistettu, mutta kuvaaminen on vielä keskeneräistä. Kontrollien määrittely ja toimivuuden tarkastelu on myös koettu puutteelliseksi. Toimintaprosessien kuvaaminen ja kontrollijärjestelmän luominen vaatii kaupunkiorganisaatiossa vielä kehittämistä.

Kokkolan kaupungissa ei sallita väärinkäytöksiä. Johdon velvollisuutena on toteuttaa sisäistä valvontaa väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi. Väärinkäytöksen havaitseminen perustuu väärinkäytöksen merkkien tunnistamiseen. Nämä merkit voivat tulla esiin johdon käyttöön ottamissa valvontatoimenpiteissä, tarkastusten tuloksena tai muista lähteistä, kuten Whistleblowing -kanavan kautta.

Tieto ja viestintä

Tieto ja viestintä ovat välttämättömiä sille, että tavoitteiden saavuttamista tukevat organisaation sisäisen valvonnan vastuut toteutuvat. Organisaatio hankkii tai tuottaa ja käyttää olennaista ja laadukasta tietoa tukeakseen sisäisen valvonnan toimivuutta. Viestinnän avulla johto osoittaa henkilöstölle valvontavastuiden tärkeyden.

Sisäisen valvonnan toimivuuden edellytyksenä on, että kaupunkiorganisaation raportointi- ja tietojärjestelmät tuottavat luotettavaa, ajantasaista ja riittävää tietoa päätöksenteon tueksi. Tämän lisäksi tiedonkulku tulee olla järjestetty siten, että tieto tavoittaa oikeat henkilöt oikea-aikaisesti mukaan lukien ulkoiset sidosryhmät. Myös toimintaa ohjaavat säännöt, määräykset, ohjeet ja päätökset tulee olla henkilöstön tiedossa.

Kaupunkiorganisaatiossa on käytössä raportointi- ja tietojärjestelmät, jotka tuottavat riittävää tietoa. Raportointikäytännöissä ja tiedon saavutettavuudessa on kuitenkin havaittu kehittämistarpeita. Kaupunkiorganisaatiossa viestintä on hajautettu. Yksiköt ja asiantuntijat vastaavat omaa tehtäväänsä ja toimiala- ja liikelaitosjohtajat toimialaansa koskevasta viestinnästä. Kaupungilla on käytössä viestintäohjeet sekä erillinen häiriö- ja kriisiviestintäohje. Kuten edellä on todettu, tiedonkulun parantaminen organisaation sisällä on kuitenkin tunnistettu yhdeksi kehityskohteeksi.

Seurantatoimenpiteet

Seurantatoimenpiteet ovat joko jatkuvia tai erillisiä arviointeja, joiden avulla on tarkoitus varmistaa, että muut sisäisen valvonnan osatekijät (ohjausympäristö, riskien arviointi, valvontatoimenpiteet sekä tieto ja viestintä) ovat olemassa ja toimivia.

Keskeisiä seuranta-toimenpiteitä ovat toimintaperiaatteiden, ohjeiden, sääntöjen ja päätösten noudattamisen valvonta sekä poikkeamien säännöllinen seuranta, arviointi ja korjaaviin toimenpiteisiin ryhtyminen. Lisäksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta tulisi arvioida säännöllisesti ja ryhtyä tarvittaviin

toimenpiteisiin ilmenneiden puutteiden ja toimimattomuuden korjaamiseksi.

Tällä hetkellä kaupunkiorganisaation seuranta-toimenpiteet painottuvat sisäisen tarkastuksen toteuttamiin erillisiin arviointeihin eri toimintaprosesseissa. Lisäksi tehdään erilaisia jatkuvia arvioiteja, mutta näiden dokumentointi on koettu osin puutteelliseksi. Yksi seuranta-toimenpide on myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kartoituskysely, jonka avulla pyritään tuomaan esille merkittävimmät puutteet sisäisen valvonnan eri osa-alueilla. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjausryhmä arvioi kartoituskyselyn tulokset ja päättää mahdollisista jatkotoimenpiteistä havaittujen puutteiden korjaamiseksi.

Kaupunkiorganisaatiossa on käytössä Whistleblowing -kanava, jota kautta henkilöstö voi tuoda esiin epäkohtia ja huolia epäasiallisesta toiminnasta. Kyseisen kanavan avulla vastataan myös lakiin EU:n ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suoje- lusta ja edistetään lahjonnan ja korruption vas- taista toimintakulttuuria.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa. Sisäisen tarkastuksen velvollisuutena on arvioida sisäisen valvontajärjestelmän ja riskienhallinnan tarkoituksenmukaisuutta ja tuloksellisuutta ja tukea organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa ja arvioinnissa tarjoamalla objektiivisen, riippumattoman ja järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallinto- prosessien tuloksellisuuden arviointiin ja kehittämiseen.

Sisäisen tarkastuksen toiminta perustuu riskiperustaiseen suunnitteluun, jossa huomioidaan organisaation toimintaa ja taloutta koskevat riskit, toiminnassa tapahtuneiden muutosten olennaisuus ja suhteellinen riski sekä johdon toimeksiannot. Sisäinen tarkastus raportoi tarkastuskohteen vastuuhenkilölle ja hänen esimiehelleen. Kaupunginjohtajalle annetaan yhteenvetoraportteja tarpeellisin vä- liajoin. Merkittävistä sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan puutteista sekä

väärinkäytöksistä raportoidaan viivytystä kaupunginjohtajalle.

Vuoden 2023 tarkastussuunnitelman mukaisesti tarkastustoimenpiteitä kohdennettiin muun muassa palkkaprosesseihin ja palkkaohjelman toimivuuteen, asiahallintajärjestelmä Dynastyyyn, sopimushallintaan ja viranhaltijapäätöksiin.

1.1.2022 käyttöön otetun Dynasty 10 jälkeen on tullut paljon parannuksia asianhallintaan, kokoushallintaan ja sopimushallintaan mm. modernin käyttöliittymän ansiosta ja toimintatapojen suhteen. Ohjelman käytön kehittämiseksi ja ohjeiden tekemiseksi suositeltiin silti varattavan aikaa. Korjaavana toimenpiteenä suositeltiin sopimushallintatyökalun käyttöä vielä kattavammin ja yhteneväisesti toimialoilla. Näin lisätään tietoisuutta voimassa olevista, päättyvistä ja tulevista sopimuksista, niiden taloudellisista arvoista ja sisällöistä ja varmistetaan myös toiminnan häiriötön jatku- vuus.

Dynasty 10 on tuonut yhdenmukaisuuden päätöspohjiin ja ohjeet viranhaltijapäätösten laadinnasta järjestelmässä ovat kattavat. Vi- ranhaltijapäätösten osalta puuttuu kuitenkin yleinen ohjeistus niiden sisällöstä, peruste- luista, muutoksenhakuohjeista sekä verkkosi- vuille julkaisemisesta. Viranhaltijapäätösten julkaisemisessa verkkosivuille havaittiin vielä hieman puutteita.

Muilta osin sisäinen tarkastus antoi kehitys- suosituksia, joiden avulla kontroleja voidaan tehostaa.

Konsernivalvonnan järjestäminen

Kokkolan kaupunginvaltuusto hyväksyi ko- kouksessaan 12.12.2022 § 119 omistajapoliti- tiset linjaukset ja konserniohjeen. Omistajapo- liitikalla sekä omistajaohjauksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla kaupunki omistajana tai jä- senenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteis- ön hallintoon ja toimintaan. Omistajaohjauk- sella on huolehdittava siitä, että kaupungin ty- täryhteisöjen toiminnassa otetaan huomioon kaupunkikonsernin kokonaisuus.

Kaupungin konserniohjeilla luodaan puitteet kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen

omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Konserni- ja kaupunkikehitysjaosto on antanut yhtiö- ja vuosikokousedustajille tarvittavat ohjeet muun muassa yhteisöjen hallitusten jäsenten valinnasta.

Konsernin valvonnasta vastaa konsernijohto. Lisäksi kaupungin sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisöjen toimintaa ja taloutta tarvittavassa laajuudessa ja saada käyttöönsä tarkastustehtävän edellyttämät tiedot. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, onko kaupunginvaltuuston asettamat tavoitteet saavutettu ja onko omistajapoliittisia linjauksia noudatettu sekä huolehtia kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Konserni- ja kaupunkikehitysjaosto tekee tarvittaessa omistajaohjauksellisia toimenpiteitä toiminnan tehostamiseksi ja omaisuuden arvon säilyttämiseksi. Kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhteisöt raportoivat vuosittain toiminnastaan konsernivalvontaryhmälle. Raporttien pohjalta konsernivalvontaryhmä kokoaa omistajakorttien mukaisen yhteenvetoraportin kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle käsiteltäväksi osavuositarkastusten sekä tilinpäätöksen yhteydessä.

Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtajat vastaavat niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta. Konserniyhteisöt raportoivat konsernijohdolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta sekä merkittävien riskien hallinnasta.

Kokkolan Satama Oy:llä on tilinpäätöshetkellä vireillä oikeudenkäyntiprosessi, joka liittyy Kokkolan väylän ja sataman syventämisen pohjan kaivettavuuden lisäkustannusten korvaukseen. Korvausvelvollisuuden realisoituminen on epätodennäköinen, mutta mahdollinen. Satama on kiistänyt kanteessa esitetyt korvausvaatimukset todeten ne perusteettomiksi.

Keskeiset johtopäätökset

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteon perusteella voidaan todeta, että Kokkolan kaupunkiorganisaation sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat tuottaneet pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta ja lainmukaisuudesta. Merkittäviä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan puutteita ei havaittu, mutta selonteossa ilmeni kehityskohteita, joihin on syytä tarttua viivytyksettä.

Keskeisin sisäisen valvonnan kehityskohde on riskienhallintaprosessin kehittäminen, joka on tilinpäätöshetkellä jo aloitettu. Lisäksi tiedonkulun kehittäminen, keskeisten toimintaprosessien kuvaaminen ja kontrollien tunnistaminen sekä seuranta, jatkuvien seurantatoimenpiteiden kehittäminen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tietoisuuden lisääminen ovat asioita, jotka nousivat esille sisäisen valvonnan kehittämiskohteina. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjausryhmä käsittelee esille nousseet sisäisen valvonnan kehittämiskohteet ja päättää tarvittavista jatkotoimenpiteistä puutteiden korjaamiseksi.